Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2026. Випуск 66, с. 179–188
Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 66, p. 179–188

УДК 327.8(73):327.5(5-12)
DOI https://doi.org/10.30970/PPS.2026.66.20

БЕЗПЕКОВІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ США В ПІВДЕННО-КИТАЙСЬКОМУ МОРІ ЗА ПЕРШОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДОНАЛЬДА ТРАМПА (2017–2021 РР.)

Данило Чопик
Львівський національний університет імені Івана Франка,
факультет міжнародних відносин,
кафедра міжнародних відносин і дипломатичної служби
вул. Січових Стрільців, 19, 79000, м. Львів, Україна
https://orcid.org/0009-0009-3831-5124

У статті розглядаються основні безпекові аспекти політики Сполучених Штатів Америки в Південно-Китайському морі під час першої адміністрації Дональда Трампа (2017–2021). У дослідженні стверджується, що адміністрація Трампа здійснила помітне посилення безпекового та стратегічного виміру американської політики в Індо-Тихоокеанському регіоні, розглядаючи Китайську Народну Республіку як головний стратегічний виклик для інтересів США та регіонального порядку. Стаття систематизує концептуальні засади американської політики щодо Південно-Китайського моря та аналізує її в контексті переходу від політики збалансованості щодо КНР до більш вираженої стратегічної конкуренції та стримування. Особлива увага приділяється реалізації концепції «вільного та відкритого Індо-Тихоокеанського регіону», операціям із забезпечення свободи судноплавства (FONOPs), посиленню військової присутності США та розвитку безпекового співробітництва з регіональними союзниками й партнерами, насамперед Філіппінами. Окремо досліджується позиція адміністрації Трампа щодо територіальних претензій Китаю, мілітаризації спірних об'єктів та дотримання норм міжнародного морського права. Значна увага приділяється політичним і дипломатичним рішенням 2020 року, коли адміністрація США чіткіше визначила китайські претензії в Південно-Китайському морі як такі, що суперечать міжнародному праву, та посилила підтримку держав Південно-Східної Азії. Стаття демонструє, що політика першої адміністрації Трампа сприяла зміцненню американської безпекової присутності та активізації союзницьких механізмів у регіоні, однак водночас супроводжувалася зростанням стратегічної напруженості між Вашингтоном і Пекіном та ризиками військової ескалації. Результати дослідження показують, що безпекова політика США в Південно-Китайському морі за адміністрації Трампа стала важливим етапом трансформації американського підходу до КНР − від переважно інклюзивної моделі до політики довгострокового стратегічного суперництва. Довгострокове значення цього періоду полягає у формуванні засад сучасної американської стратегії в Індо-Тихоокеанському регіоні, яка передбачає поєднання військового стримування, зміцнення союзницьких відносин, дипломатичного тиску та підтримки міжнародного правопорядку. Водночас досвід першої адміністрації Трампа свідчить, що посилення військово-політичної присутності США не усуває фундаментальних суперечностей у регіоні, а лише змінює баланс сил та характер стратегічної взаємодії між США, КНР і державами Південно-Східної Азії.

Ключові слова: Сполучені Штати Америки, Південно-Китайське море, Індо-Тихоокеанський регіон, безпека, зовнішня політика, Дональд Трамп, Китай, стратегічне суперництво, стримування, дипломатія.

Вступ. Актуальність теми дослідження визначається наростаючим стратегічним значенням Південно-Китайського моря в конфігурації Індо-Тихоокеанського регіону. Південно-Китайське море є не лише важливим простором міжнародної торгівлі та морських комунікацій, а й одним із ключових епіцентрів територіальних і безпекових суперечностей

© Чопик Д., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

у Східній та Південно-Східній Азії. Наявність значних природних ресурсів, стратегічних морських шляхів, спірних островів і акваторій, а також активізація військової діяльності КНР перетворили цей регіон на важливий елемент глобального геополітичного суперництва [4].

На цьому тлі особливої актуалізації набуває питання посилення Китаю та його дедалі більшої напористості у відстоюванні власних територіальних і стратегічних інтересів [1]. Розширення військової інфраструктури КНР на спірних територіях, збільшення присутності китайських військово-морських сил і берегової охорони, а також прагнення Пекіна закріпити власний контроль над значними частинами Південно-Китайського моря породили додаткові виклики для регіональної стабільності та морської безпеки [6]. У свою чергу, фрагментарність в політиці держав Південно-Східної Азії, зокрема Філіппін, В'єтнаму, Малайзії, які мали різний ступінь зацікавленості у протидії китайському впливу, дещо ускладнила формування єдиного регіонального підходу до згаданої проблематики [8].

У цих умовах важливим чинником регіональної безпеки залишалася політика Сполучених Штатів Америки. Південно-Китайське море посідає одне з основоположних місць в американській стратегії забезпечення свободи судноплавства, підтримання норм міжнародного морського права, зміцнення союзницьких і партнерських відносин та стримування агресивної експансії Китаю в Індо-Тихоокеанському регіоні [14]. Прихід до влади Дональда Трампа у 2017 р. започаткував новий етап у розвитку американської політики щодо КНР. На відміну від попередньої адміністрації Барака Обами, адміністрація Трампа дедалі виразніше розглядала Китай як стратегічного конкурента США, а питання безпеки в Південно-Китайському морі стало складовою ширшого курсу на протидію китайському впливу [7].

Зокрема, період першої адміністрації Дональда Трампа у 2017–2021 рр. характеризувався активізацією американської військово-морської присутності в регіоні, проведенням операцій із забезпечення свободи судноплавства, посиленням оборонного співробітництва із союзниками та партнерами, а також жорсткішою дипломатичною риторикою щодо територіальних претензій КНР [11]. Важливим елементом цього курсу стало поєднання військових, дипломатичних і правових інструментів впливу. Водночас посилення американсько-китайського стратегічного суперництва породжувало ризики подальшої мілітаризації Південно-Китайського моря та потенційної ескалації між двома провідними державами [15].

Проблема дослідження полягає у визначенні особливостей, основних напрямів та ефективності безпекової політики США в Південно-Китайському морі за першої адміністрації Дональда Трампа. Попри посилення американської уваги до Індо-Тихоокеанського регіону та перехід від політики збалансованості щодо КНР до більш вираженого стратегічного суперництва, залишається дискусійним питання про те, наскільки послідовною та ефективною була політика адміністрації Трампа щодо забезпечення регіональної стабільності, стримування Китаю та захисту інтересів США і їхніх союзників [1]. Окремого аналізу потребує співвідношення військових, дипломатичних і союзницьких інструментів американської політики, а також їхній вплив на динаміку безпеки в Південно-Китайському морі [11].

Об'єктом дослідження є політика Сполучених Штатів Америки щодо Південно-Китайського моря як складова їхньої зовнішньої та безпекової політики в Індо-Тихоокеанському регіоні.

Мета статті. Метою статті є комплексний аналіз безпекових аспектів політики США в Південно-Китайському морі за першої адміністрації Дональда Трампа у 2017–2021 роках, визначення основних напрямів, інструментів та особливостей її реалізації в умовах посилення стратегічного суперництва між США та КНР. Для досягнення цієї мети виконуються наступні завдання: (1) уточнити теоретичні та концептуальні основи дослідження безпекової політики держав у міжнародних відносинах; (2) проаналізувати передумови та основні

напрями трансформації політики США щодо Південно-Китайського моря на початку президентства Дональда Трампа; (3) охарактеризувати основні безпекові інструменти адміністрації Дональда Трампа; (4) проаналізувати політику США щодо мілітаристської активності КНР у Південно-Китайському морі; і (5) оцінити результати та ефективність безпекової політики США в Південно-Китайському морі за першої адміністрації Дональда Трампа та визначити її вплив на регіональну безпеку.

Стан розробки проблеми. Проблематика безпекової політики США в Південно-Китайському морі посідає важливе місце у сучасних дослідженнях міжнародних відносин, особливо в контексті посилення стратегічного суперництва між США та КНР [3]. Теоретичну основу таких досліджень становлять концепції морської могутності, стримування, балансу сил та конкуренції великих держав. Значний внесок у формування уявлень про роль морської сили зробив видатний американський геополітик А. Т. Мехен, тоді як сучасні дослідники розглядають морську присутність, контроль над торговельними ланцюгами та проєктування сили як важливі інструменти забезпечення стратегічних інтересів США [9].

Подальший розвиток наукових підходів пов'язаний із дослідженнями трансформації американської стратегії в Азійсько-Тихоокеанському та Індо-Тихоокеанському регіонах. Американський політолог Д. Шамбо та інші дослідники зосереджують увагу на посиленні Китаю, зміні регіонального балансу сил та адаптації американської політики до наростаючого китайського впливу [11]. У працях, присвячених адміністрації Барака Обами, аналізуються концепт «Поворот до Азії» («Pivot to Asia»), зміцнення союзницьких відносин, розширення військово-морської присутності та операції із забезпечення свободи судноплавства [2]. Цей науковий доробок сформував основу для дослідження подальшої трансформації американської політики за адміністрації Дональда Трампа.

Окремий напрям становлять дослідження політики адміністрації Дональда Трампа, у яких увага зосереджується на формуванні концепції «Вільного і відкритого Індо-Тихоокеанського регіону» (Free and Open Indo-Pacific, FOIP) та переході до більш вираженої стратегії конкуренції з КНР [17]. Науковці аналізують активізацію військово-морської присутності США, проведення операцій FONOPs, розвиток оборонного співробітництва із союзниками та партнерами, а також посилення безпекової взаємодії у Південно-Східній Азії [12]. Водночас дискусійним залишається питання співвідношення між проголошеними стратегічними цілями адміністрації Трампа та результатами їх практичної реалізації [16].

Значний масив досліджень присвячений безпосередньо американсько-китайському суперництву в Південно-Китайському морі. У працях Б. Глейзера, Г. Полінга та інших авторів розглядаються мілітаризація Китаєм спірних територій, діяльність його військово-морських сил, берегової охорони та морської міліції, а також вплив цих процесів на регіональний баланс сил [5]. Паралельно досліджується американська політика стримування КНР, підтримання свободи судноплавства та захист міжнародного порядку, що ґрунтується на правилах [14].

Таким чином, сучасна наукова література сформувала значну теоретичну та емпіричну базу для дослідження американської політики в Південно-Китайському морі. Водночас військова присутність, FONOPs, американсько-китайське суперництво та союзницька взаємодія часто розглядаються як окремі напрями [15]. Це зумовлює необхідність комплексного аналізу безпекової політики США в Південно-Китайському морі за першої адміністрації Дональда Трампа у 2017–2021 рр., з урахуванням взаємозв'язку військових, дипломатичних, правових та союзницьких інструментів і їхнього впливу на регіональну безпеку.

Методи дослідження. Методологічну основу статті становить комплексний якісний підхід до дослідження безпекової політики США в Південно-Китайському морі в період

першої адміністрації Дональда Трампа (2017–2021 рр.). Для досягнення мети дослідження використано поєднання системного, хронологічного аналізу та кейс-стаді, що дає змогу розглянути американську політику як сукупність взаємопов'язаних військових, дипломатичних, правових і союзницьких заходів.

Системний підхід застосовано для визначення місця Південно-Китайського моря у ширшій стратегії США в Індо-Тихоокеанському регіоні та встановлення взаємозв'язків між окремими напрямами американської діяльності [11]. Хронологічний аналіз дозволив простежити розвиток політики Вашингтона у 2017–2021 рр., зосереджуючись на змінах динаміки військово-морської присутності, проведенні операцій із забезпечення свободи судноплавства (FONOPs), розвитку оборонного співробітництва та посиленні дипломатичної й правової протидії КНР [7]. Кейс-стаді використано для розгляду найбільш показових прикладів, серед яких FONOPs, військові навчання США із союзниками та партнерами, взаємодія з Філіппінами та американська позиція щодо китайських морських претензій у 2020 р. [5].

Джерельну основу становлять офіційні документи та стратегічні матеріали уряду США, заяви представників адміністрації Дональда Трампа, документи Державного департаменту, Міністерства оборони США, а також наукові й аналітичні праці [17]. Аналіз офіційного політичного дискурсу використано для визначення основних підходів Вашингтона до КНР, свободи судноплавства та регіональної безпеки. На завершальному етапі здійснено інтерпретацію отриманих результатів для визначення відповідності практичних дій США заявленим стратегічним цілям та оцінки їхнього впливу на безпекову ситуацію в Південно-Китайському морі.

Виклад основного матеріалу. Попри проголошений адміністрацією Дональда Трампа підхід «Америка перш за все» (America First), Індо-Тихоокеанський регіон посів важливе місце у стратегічних пріоритетах США. Після приходу до влади у 2017 р. адміністрація Трампа відмовилася від концепції «ребалансу» (rebalancing) адміністрації Барака Обами та почала формувати нову стратегію «Вільного і відкритого Індо-Тихоокеанського регіону» (Free and Open Indo-Pacific, FOIP) [16]. Одним із її ключових завдань було забезпечення свободи та відкритості морського й повітряного просторів регіону, що безпосередньо стосувалося ситуації в Південно-Китайському морі [17].

Водночас політика першої адміністрації Дональда Трампа щодо Південно-Китайського моря не була одномоментним переходом до жорсткого стримування Китайської Народної Республіки. На початковому етапі вона значною мірою продовжувала окремі практики попередньої адміністрації Барака Обами, зокрема підтримку свободи судноплавства та присутність американських військово-морських сил у регіоні [7]. Значна частина повсякденної дипломатичної, економічної та безпекової взаємодії США з Азією спочатку зберігала спадкоємність із політикою адміністрації Барака Обами. Навіть концепція «вільного і відкритого Індо-Тихоокеанського регіону» на перший погляд перегукувалася з попередніми закликами Вашингтона до формування відкритої, прозорої та заснованої на правилах регіональної архітектури безпеки.

Однак за цією зовнішньою спадкоємністю поступово сформувалася суттєва зміна стратегічних акцентів. Упродовж 2017–2020 рр. відбулося поступове зміщення американської політики від переважно обережного управління регіональними ризиками до більш виразної стратегії стратегічної конкуренції з КНР [3]. Ця трансформація була пов'язана не лише зі зміною політичної риторики, а й із ширшим переглядом американських безпекових пріоритетів, відображеним у Стратегії національної безпеки США 2017 р. та Стратегії національної оборони 2018 р. [16]. Остання закріпила концепцію конкуренції великих

потуг як центральний елемент американського оборонного планування, що безпосередньо вплинуло на сприйняття Південно-Китайського моря як одного з просторів стратегічного суперництва між США та КНР [16].

Важливим елементом американського підходу стало посилення військово-морської присутності США. Адміністрація Трампа розглядала морську міць як один із ключових інструментів забезпечення американських інтересів, стримування потенційних противників та підтримання свободи судноплавства [7]. У цьому контексті США активізували військові операції в Індо-Тихоокеанському регіоні та продовжили проведення операцій із забезпечення свободи судноплавства (Freedom of Navigation Operations, FONOPs) поблизу спірних територій Південно-Китайського моря [14]. Такі операції були спрямовані передусім на демонстрацію того, що США не визнають надмірних морських претензій, які, на думку Вашингтона, суперечать міжнародному морському праву [17].

Американська військова присутність при цьому була спрямована не лише проти безпосереднього розширення військових можливостей КНР. Одним із ключових викликів для Вашингтона стало застосування Пекіном так званих «сірих» методів впливу (gray-zone activities), які передбачали використання берегової охорони, морської міліції та цивільних суден для просування китайських інтересів без переходу до відкритого збройного конфлікту [6]. Така практика створювала для США складну безпекову дилему. Надмірно обмежена реакція могла сприйматися як готовність Вашингтона толерувати поступове розширення китайського контролю, тоді як безпосереднє застосування військової сили у відповідь на кожен інцидент створювало ризик неконтрольованої ескалації [15].

У 2018 р. Тихоокеанське командування США (U.S. Pacific Command) було перейменовано на Індо-Тихоокеанське командування (U.S. Indo-Pacific Command), що відображало розширення стратегічного бачення Вашингтона та зростання ролі Індійського океану в американській регіональній політиці [9]. Перейменування мало не лише символічне значення. Воно засвідчило формування цілеснішого американського бачення Індо-Тихоокеанського регіону як взаємопов'язаного стратегічного простору, у якому безпека Південно-Китайського моря розглядалася у тісному взаємозв'язку з Тайванською протокою, Східно-Китайським морем та ширшими морськими комунікаціями регіону [13]. Відповідно, американська військова присутність дедалі більше орієнтувалася не лише на реагування на окремі територіальні суперечки, а й на підтримання сприятливого для США регіонального балансу сил [11].

Після певної паузи на початковому етапі президентства адміністрація Трампа відновила проведення операцій із забезпечення свободи судноплавства в Південно-Китайському морі. У травні 2017 р. есмінець USS Dewey здійснив операцію поблизу рифу Місчіф у архіпелазі Спратлі, після чого аналогічні операції були проведені поблизу острова Тритон та інших спірних об'єктів упродовж літа й осені 2017 р. [7]. Таким чином, FONOPs знову стали регулярним інструментом американської політики щодо КНР.

Вже в наступні роки інтенсивність американської військово-морської активності продовжилася. ВМС США здійснили низку FONOPs поблизу спірних об'єктів Південно-Китайського моря, зокрема рифів Місчіф, Гейвен та Джонсон, а також островів Парасельського архіпелагу. Показовою стала операція за участю есмінця USS Decatur 30 вересня 2018 р., під час якої відбулося небезпечне зближення американського та китайського військових кораблів. Цей інцидент продемонстрував не лише готовність Вашингтона продовжувати операції поблизу об'єктів, контрольованих КНР, а й зростання ризику безпосередньої військової конфронтації [15].

Динаміка FONOPs загалом свідчила про поступове посилення американської активності. За даними Конгресової дослідницької служби США, у Південно-Китайському морі

було проведено шість таких операцій у 2017 р., п'ять у 2018 р., сім у 2019 р. та ще низку у 2020 р. [7]. Таким чином, незважаючи на певні коливання інтенсивності, наприкінці першої адміністрації Трампа FONOPs дедалі виразніше використовувалися як інструмент довгострокового стримування та сигналізації КНР [14].

Водночас операції із забезпечення свободи судноплавства мали подвійний характер. З одного боку, вони демонстрували американську військову присутність, підтверджували невизнання Вашингтоном надмірних китайських морських претензій та підтримували принцип свободи навігації [11]. З іншого боку, регулярне наближення військових кораблів двох держав у спірних акваторіях підвищувало ймовірність небезпечних маневрів, зіткнень або помилкової інтерпретації дій іншої сторони [9]. Таким чином, FONOPs одночасно виконували функцію стримування та створювали додаткові ризики ескалації.

Поряд із військовим компонентом важливим напрямом американської політики стало формування мережі союзницьких і партнерських відносин у Південно-Східній Азії. При цьому Вашингтон диференціював підходи до формальних союзників, насамперед Філіппін, та держав-партнерів, зокрема В'єтнаму, Індонезії й Малайзії [9]. Така мережевізація регіональної безпеки відповідала ширшій концепції «Вільного та відкритого Індо-Тихоокеанського регіону», відповідно до якої США прагнули спиратися не лише на власну військову присутність, а й на спроможності регіональних держав [3].

Важливим елементом цієї мережевої моделі стало відновлення у 2017 р. механізму Quadrilateral Security Dialogue (Quad), який об'єднав США, Японію, Австралію та Індію. Хоча Quad не являв собою військового альянсу, його розвиток відповідав прагненню Вашингтона сформувати ширше коло держав, зацікавлених у підтриманні відкритого морського простору, свободи судноплавства та заснованого на правилах регіонального порядку [13]. У цьому контексті Південно-Китайське море стало одним із ключових просторів, де проявлялося практичне значення такої мережевої архітектури безпеки.

Особливе значення мали відносини з Філіппінами, оскільки американсько-філіппінський договір про взаємну оборону залишався одним із ключових елементів безпекової архітектури регіону [7]. Водночас політика Вашингтона щодо Маніли ускладнювалася прагненням президента Родріго Дутерте розширити співробітництво з Китаєм та зменшити залежність від США [13]. Попри це, Вашингтон продовжував наголошувати на важливості союзницьких зобов'язань. У 2019 р. державний секретар США Майк Помпео підтвердив, що положення Договору про взаємну оборону 1951 р. поширюються на збройні напади на філіппінські збройні сили, повітряні та морські судна в Південно-Китайському морі [17].

Паралельно США розширювали військову взаємодію з іншими державами регіону. Важливими інструментами стали спільні навчання, підвищення оперативної сумісності та розвиток спроможностей морської безпеки [9]. У 2019 р. Сполучені Штати вперше провели спільні військово-морські навчання з АСЕАН, що стало додатковим свідченням посилення безпекової взаємодії. Загалом американські військові навчання із союзниками та партнерами були спрямовані не лише на демонстрацію сили, а й на підвищення готовності до спільного реагування на кризові ситуації, удосконалення морської ситуаційної обізнаності (maritime domain awareness) та забезпечення сумісності військових структур [11].

Окремим напрямом американської політики було посилення правового компонента. Вашингтон послідовно пов'язував захист свободи судноплавства з положеннями міжнародного морського права, зокрема Конвенції ООН з морського права [14]. Важливе значення мало також рішення Постійної палати третейського суду 2016 р. у справі Філіппін проти Китаю, яке не визнало правової підстави для низки китайських історичних претензій у Південно-Китайському морі [17]. Хоча США не є учасником Конвенції ООН з морського

права, Вашингтон послідовно заявляв, що значна частина її положень відображає норми звичаєвого міжнародного права [11].

Водночас адміністрація Трампа посилювала дипломатичний тиск на Китай через діяльність, яку Вашингтон розцінював як таку, що підриває регіональну стабільність. Американська критика стосувалася будівництва та мілітаризації штучних островів, використання китайських військово-морських сил, берегової охорони та морської міліції, а також перешкоджання діяльності інших держав у спірних акваторіях [5]. Вашингтон наголошував, що подібні дії створюють загрозу свободі судноплавства, стабільності регіону та міжнародному правопорядку [17].

Кульмінацією посилення американської політики стала позиція державного секретаря США Майка Помпео, артикульована у липні 2020 р. Вашингтон заявив, що значна частина морських претензій Китаю в Південно-Китайському морі не має правових підстав [17]. Ця заява мала принципове значення, оскільки США фактично перейшли від загального заперечення надмірних морських претензій до чіткішої політико-правової оцінки конкретних китайських вимог. Відтак Вашингтон дедалі активніше позиціонував себе не лише як зовнішній гарант свободи судноплавства, а й як держава, що безпосередньо підтримує правові позиції країн Південно-Східної Азії у їхніх суперечках із КНР [14].

Наступного дня після заяви Помпео помічник державного секретаря США у Східній Азії та Тихоокеанському регіоні Девід Стілвелл охарактеризував китайські корпорації, залучені до діяльності в Південно-Китайському морі, як інструменти економічного примусу та міжнародного зловживання. Він також наголосив на можливості запровадження американських санкцій проти приватних осіб або корпорацій, причетних до реалізації політики Пекіна [17]. Таким чином, американська стратегія поступово виходила за межі традиційного поєднання дипломатичного тиску та військово-морської присутності.

26 серпня 2020 р. Міністерство торгівлі США внесло до санкційного списку 24 китайські державні компанії, залучені до будівництва штучних островів Китаю на архіпелазі Спратлі. Цей крок засвідчив розширення інструментарію американської політики за рахунок економічних та санкційних механізмів [17]. Таким чином, у 2020 р. військові, дипломатичні, правові та економічні засоби дедалі більше використовувалися Вашингтоном паралельно, що свідчило про комплексний характер американського підходу до стримування КНР.

Військова складова цієї політики також набула особливої інтенсивності у 2020 р. У липні Сполучені Штати направили до Південно-Китайського моря дві авіаносні ударні групи – USS Nimitz та USS Ronald Reagan – для проведення військово-морських навчань і операцій із забезпечення свободи навігації. Важливим було й те, що американська активність відбувалася одночасно з китайськими військово-морськими навчаннями у спірних водах. Поряд із цим ВМС США здійснювали спільні навчання та транзити авіаносних груп із союзниками й партнерами [11].

Посилення американської військової активності в Південно-Китайському морі відбувалося у кореляції з ситуацією в Тайванській протоці. У 2019–2020 рр. зросла кількість американських транзитів через Тайванську протоку, що свідчило про прагнення Вашингтону сформувати ширшу операційну картину західної частини Індо-Тихоокеанського регіону [13]. Відповідно, безпекове значення Південно-Китайського моря стало дедалі більше визначатися взаємозв'язком із Тайванем, Філіппінами та західною частиною Тихого океану [10].

Поряд із військовими та дипломатичними інструментами США використовували механізми багатосторонньої взаємодії. Вашингтон продовжував брати участь в рамках АСЕАН, Східноазійського саміту та інших регіональних форматів, використовуючи їх для підтримки принципів свободи судноплавства, мирного врегулювання територіальних

суперечок і дотримання міжнародного права [13]. Такий підхід мав також політичне значення, оскільки дозволяв США демонструвати, що їхня політика в регіоні спрямована не виключно на протидію Китаю, а й на підтримання ширшого регіонального порядку.

Окремим напрямом американської політики було прагнення зменшити ризики випадкової військової ескалації між США та КНР. Вашингтон наголошував на необхідності вдосконалення сталих механізмів комунікації між військовими структурами та встановлення чіткіших правил поведінки для військово-морських сил, берегової охорони та морської міліції [16]. Такий підхід був особливо важливим в умовах збільшення застосування військових кораблів в акваторії Південно-Китайського моря.

Висновки. Загалом американська політика в Південно-Китайському морі за першої адміністрації Трампа мала подвійний характер. З одного боку, США змогли посилити військову присутність у регіоні, збільшити регулярність FONOPs, розширити взаємодію із союзниками та партнерами, а також сформувати чіткішу політико-правову позицію щодо китайських претензій. З іншого боку, ці заходи не призвели до припинення китайської мілітаризації штучних островів або відмови Пекіна від його морських претензій.

Тому результативність американської політики доцільно оцінювати не як здатність безпосередньо припинити китайську діяльність, а передусім як спроможність стримувати подальшу зміну статус-кво, демонструвати невизнання китайських претензій та зберігати американську присутність у регіоні. FONOPs у цьому контексті виконували передусім функції стримування, сигналізації та підтримки свободи судноплавства, а не безпосереднього усунення китайської військової присутності.

Водночас посилення американсько-китайського військового протистояння створювало ризик ескалації. Регулярне проведення FONOPs, збільшення кількості військових навчань, активізація авіаносних ударних груп та використання інших військових інструментів підвищували ймовірність небезпечних маневрів і випадкових інцидентів. У цьому контексті виникала своєрідна дилема стримування: заходи, спрямовані на запобігання односторонній зміні статус-кво Китаєм, одночасно могли збільшувати ризик прямої конфронтації між двома державами.

Саме тому важливою складовою американського підходу залишалося підтримання каналів військової комунікації та механізмів запобігання конфліктам. Для Вашингтона завдання полягало не лише в демонстрації готовності протидіяти КНР, а й у тому, щоб здійснювати таке стримування без переходу «червоних ліній», за яким локальний інцидент у Південно-Китайському морі міг би перерости у ширшу військову кризу.

Таким чином, до кінця правління першої адміністрації Дональда Трампа американська політика щодо Південно-Китайського моря зазнала помітної трансформації: від відносно обережного продовження попередніх практик до комплексного підходу, що поєднував військове стримування, дипломатичний і правовий тиск, розвиток союзницьких та партнерських мереж і підтримку міжнародного морського правопорядку. Південно-Китайське море при цьому стало одним із центральних геопросторів, у яких проявилося ширше стратегічне суперництво між США та КНР за майбутній баланс сил і конструювання архітектури регіонального порядку.

Список використаної літератури

1. Campbell K. M., Ratner E. The China Reckoning: How Beijing Defied American Expectations // Foreign Affairs. 2018. Vol. 97, No. 2. P. 60–70.
2. Campbell K. M., Ratner E. Far Eastern Promises: Why Washington Should Focus on Asia // Foreign Affairs. 2014. Vol. 93, No. 3. P. 106–116.

3. Castro R. C. de. 21st Century U.S. Policy on an Emergent China: From Strategic Constrainment to Strategic Competition in the Indo-Pacific Region // International Journal of China Studies. 2019. Vol. 10, No. 1. P. 1–29.
4. Fravel M. T. China's Strategy in the South China Sea // Contemporary Southeast Asia. 2011. Vol. 33, No. 3. P. 292-319.
5. Glaser B. S., Poling G. Vanishing Borders in the South China Sea: The U.S. Must Do More to Stop China's Encroachments // Foreign Affairs. 2018. Vol. 97, No. 6.
6. Hayton B. The Invention of China's South China Sea. New Haven: Yale University Press, 2014. 288 p.
7. O'Rourke R. U.S.-China Strategic Competition in South and East China Seas: Background and Issues for Congress. Washington, DC: Congressional Research Service, 2025. 116 p.
8. Parameswaran P. Elusive Balances: Shaping U.S.-Southeast Asia Strategy. Singapore: Palgrave Macmillan, 2022. 211 p.
9. Pham M. T. Levels of Analysis: From Theory to Practice. Case Study: U.S. Policy in the East Sea under the Trump Administration // VNU Journal of Foreign Studies. 2020. Vol. 36, No. 4. P. 170–181. DOI: 10.25073/2525-2445/vnufs.4584
10. Shambaugh D. U.S.-China Rivalry in Southeast Asia: Power Shift or Competitive Coexistence? // International Security. 2018. Vol. 42, No. 4. P. 85–127.
11. Shambaugh D. Where Great Powers Meet: America and China in Southeast Asia. New York: Oxford University Press, 2020. 288 p.
12. Strating R. The South China Sea Arbitration and U.S. Freedom of Navigation Operations // Asia & the Pacific Policy Studies. 2020. Vol. 7, No. 3. P. 1–16.
13. Vuković V. Bumping, Precedents, and De-escalation in South China Sea: Options for the United States and China // Asia & the Pacific Policy Studies. 2018. Vol. 5, No. 3. P. 537–550. DOI: 10.1002/app5.248.
14. Vuković V. Halting and Reversing Escalation in the South China Sea: A Bargaining Framework // Global Policy. 2020. Vol. 11, No. 5. P. 652–662. DOI: 10.1111/1758-5899.12868.
15. Wei Z. The Preliminary Analysis of the Trump Administration's South China Sea Policy // Southeast Asian Studies. 2018. No. 2.
16. U.S. Department of Defense. Summary of the 2018 National Defense Strategy of the United States of America: Sharpening the American Military's Competitive Edge. Washington, DC: Department of Defense, 2018. 11 p.
17. U.S. Department of State. Pompeo: U.S. Position on Maritime Claims in the South China Sea. Washington, DC, 2020. URL: https://2017-2021.state.gov/u-s-position-on-maritime-claims-in-the-south-china-sea/

SECURITY ASPECTS OF U.S. POLICY IN THE SOUTH CHINA SEA UNDER DONALD TRUMP'S FIRST ADMINISTRATION (2017–2021)

Danylo Chopyk
Ivan Franko National University of Lviv,
Faculty of International Relations,
Department of International Relations and Diplomatic Service
Sichovykh Strilciv str., 19, 79000, Lviv, Ukraine
https://orcid.org/0009-0009-3831-5124

This article examines the main security aspects of U.S. policy in the South China Sea during Donald Trump's first administration (2017–2021). The study argues that the Trump administration significantly strengthened the security and strategic dimension of U.S. policy in the Indo-Pacific, increasingly viewing

the People's Republic of China as the principal strategic challenge to U.S. interests and the regional order. The article systematises the conceptual foundations of U.S. policy toward the South China Sea and analyses it in the context of the shift from a policy of balancing toward the PRC to a more pronounced strategy of strategic competition and deterrence. Particular attention is paid to the implementation of the concept of a Free and Open Indo-Pacific, Freedom of Navigation Operations (FONOPs), the strengthening of the U.S. military presence, and the development of security cooperation with regional allies and partners, primarily the Philippines. The study also examines the Trump administration's position on China's territorial claims, the militarisation of disputed features, and compliance with the norms of international maritime law. Significant attention is devoted to the political and diplomatic decisions of 2020, when the U.S. administration more explicitly defined China's claims in the South China Sea as inconsistent with international law and strengthened its support for Southeast Asian states. The article demonstrates that the policy of the first Trump administration contributed to strengthening the U.S. security presence and activating alliance mechanisms in the region, while at the same time being accompanied by growing strategic tensions between Washington and Beijing and increasing risks of military escalation. The findings show that U.S. security policy in the South China Sea under the Trump administration represented an important stage in the transformation of the American approach toward the PRC, from a predominantly inclusive model toward a policy of long-term strategic rivalry. The long-term significance of this period lies in the formation of the foundations of the contemporary U.S. strategy in the Indo-Pacific, which combines military deterrence, the strengthening of alliance relations, diplomatic pressure, and support for the international legal order. At the same time, the experience of the first Trump administration demonstrates that the strengthening of the U.S. military and political presence does not eliminate the fundamental contradictions in the region, but rather changes the balance of power and the nature of strategic interaction among the United States, the PRC, and the states of Southeast Asia.

Key words: United States, South China Sea, Indo-Pacific, security, foreign policy, Donald Trump, China, strategic competition, deterrence, diplomacy.

Дата першого надходження статті до видання: 11.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 08.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026